

European Council
of
Civil Engineers

REPUBLIC OF BULGARIA
Minister of Regional Development and Public Works

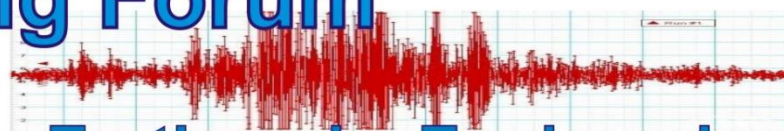
European Council
of Engineers Chambers

BEF
2021

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Конструктивни намеси в исторически сгради – защо, как и кога

Проф. д-р инж. Марина Трайкова

Университет по архитектура, строителство и геодезия

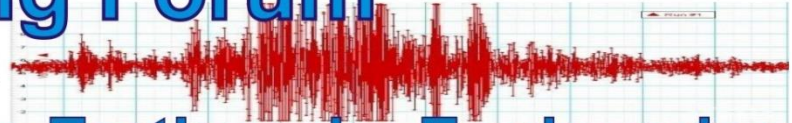
marina5261@abv.bg

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Съдържание на презентацията

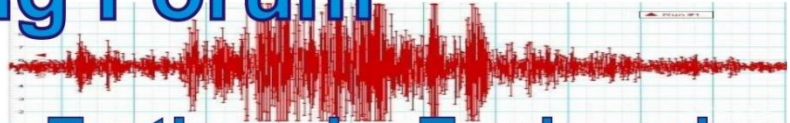
1. Общи положения
2. Причини за конструктивни намеси в историческите сгради – **Защо?**

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Съдържание на презентацията

3. Проблеми при проектирането на интервенции в конструкциите на историческите сгради – **Как?**

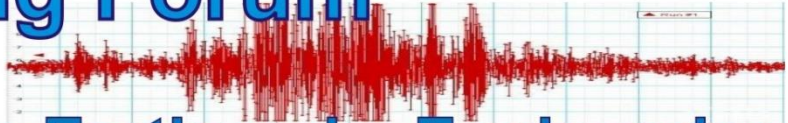
4. Намеси или без намеси върху съществуващите конструкции като въпрос на риск – **Кога?**

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

1. Общи положения

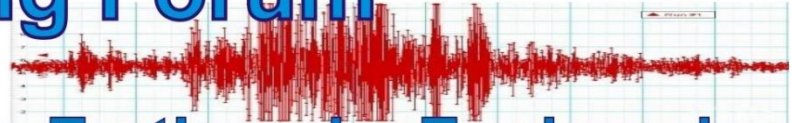
Запазването и интегрирането на историческите сгради в съвременния живот са решения, които са едновременно устойчиви и отговорни за околната среда, но също толкова важни като културен акт, който помага за опазването, признаването и продължаването на културно -историческите традиции.

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

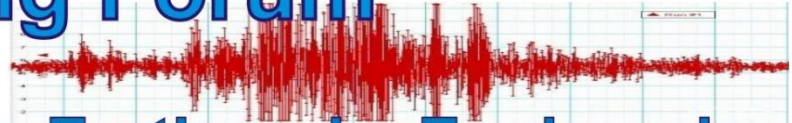
Проектирането на намеси в исторически сгради трябва да се ориентира към идентифициране на най-добрите решения, които обхващат поведението на конструкцията и културно-историческата стойност на сградата.

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Критерии за оценяване на сградата като паметник на културата:

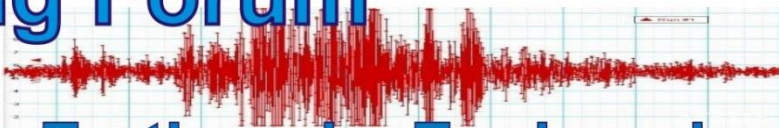
- Исторически
- Културни
- Социални
- Символични
- Уникална архитектура и конструкция

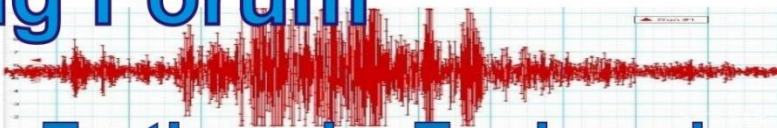
Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

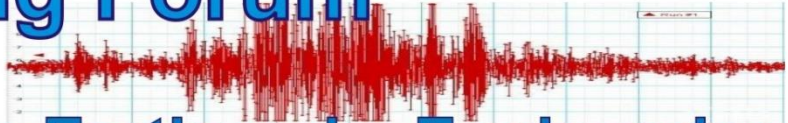

- **Конвенционалните изчислителни техники и съвременните норми за ново строителство са трудноприложими, а понякога напълно неприложими към историческите сгради.**
- **Съвременната практика при работа с исторически конструкции може да се дефинира в 5 основни стъпки: проучване на историята, инспектиране на актуалното състояние, мониторинг, конструктивен анализ и проектиране на намесите.**

Основни характеристики, които са определящи при планиране на намесите:

- **Група 1:** геометрия, материали, конструкция (детайли и връзки), местоположение, исторически модификации (биография на конструкцията), несъвършенства и повреди
- **Група 2:** строителната традиция и техника на строителство, оригинална функция, знание, история, чувства, спомени

Съвременни тенденции в анализа и опазването/възстановяването на исторически сгради:

- **Използване на диференциран подход при формиране на числените модели и коефициентите за сигурност**

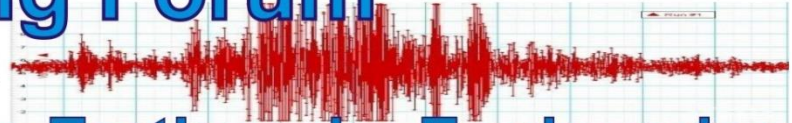
Целта на анализа: сигурност за хората, запазване на интегритета на конструкцията като културно-историческа стойност, запазване на художествените артефакти

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Основни се оказват експлоатационните гранични състояния, ориентирани към деформации и пукнатини.

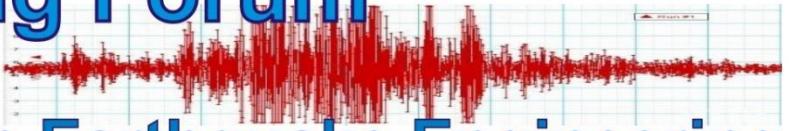
Важно! Преразглеждане на нивото на достоверността на коефициентите на сигурност и проверките за носимоспособността – до каква степен може да се „отклоним“ от действащите стандарти.

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

При установени повреди и дефицит в носимоспособността на конструкцията може да се наложи да се потърсят спешни временни мерки.

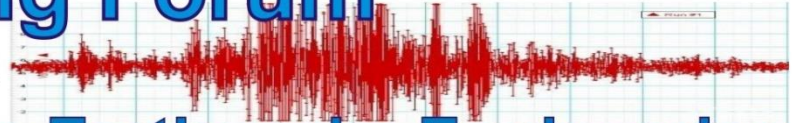
Конструктивният анализ трябва да се развие в следните стъпки: 1) исторически анализ (оригинално решение), 2) сравнителен анализ (сравнение с вече изследвани подобни конструкции), 3) експериментален анализ, 4) аналитичен подход (изследване за прогнозиране на поведението).

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

➤ Специфичен (индивидуален) подход за определя на **характеристиките на материалите**

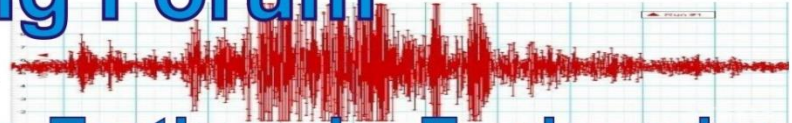
На място или в лаборатория – специфични проверки за материалите и техните характеристики

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

➤ **Минимални намеси (ограничаване на значителните намеси)** за сметка на възстановяването на конструкцията и нейните елементи

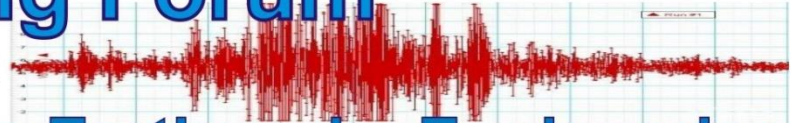
Минималните намеси дефинират обхват, който гарантира сигурността, но максимално запазва оригиналния вид на конструкцията.

BEF
2021

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Минималните намеси са ориентирани към опазване на историческата стойност при оптимални консервационни високотехнологични дейности.

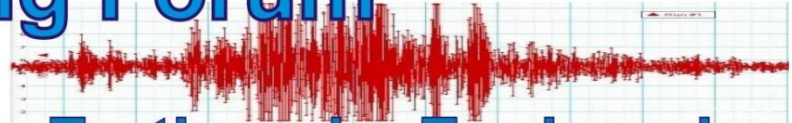
Практиката показва, че концепцията за минимални намеси в голяма част от случаите е и най-ефективна за поведението на конструкцията, като например радикална промяна на конструкцията.

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

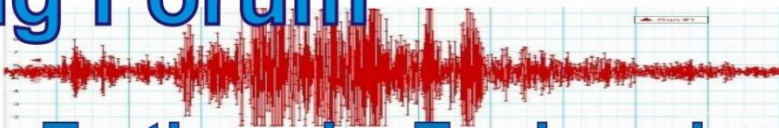
- **Глобални и локални числени модели на конструкцията и нейните елементи**
- ✓ **Глобални модели (за оценяване на цялостното поведение на конструкцията и нейните елементи)**

BEF
2021

Building Engineering Forum

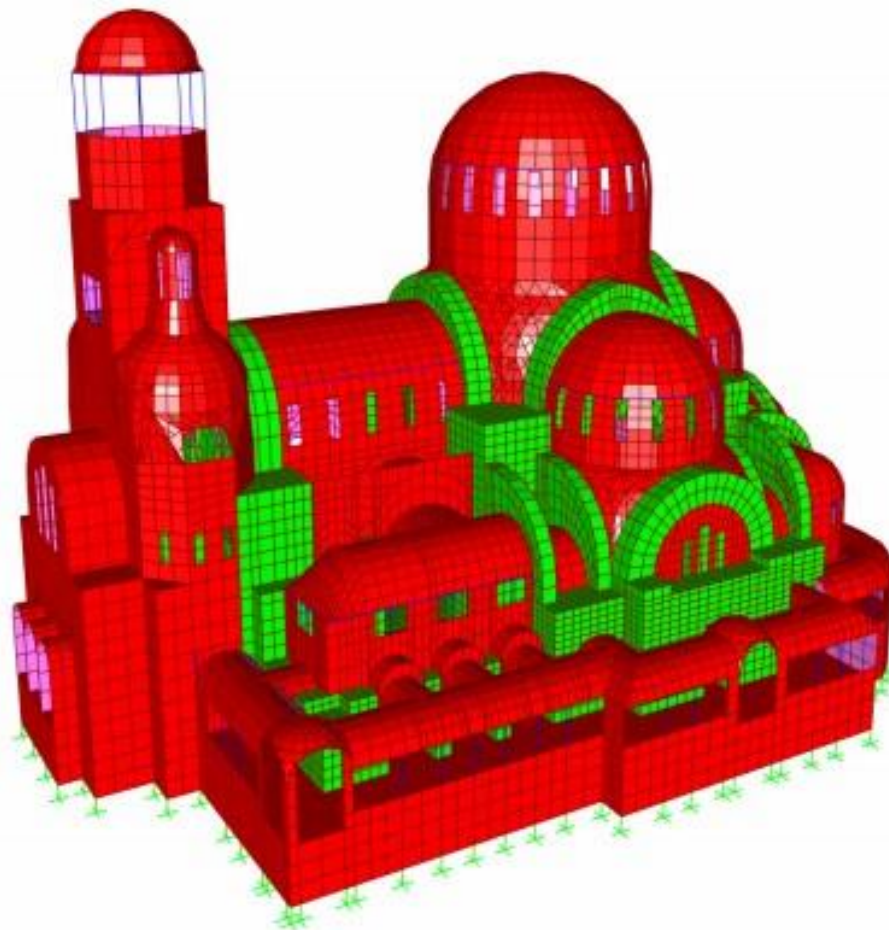
20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Храм паметник Александър Невски

(личен архив)

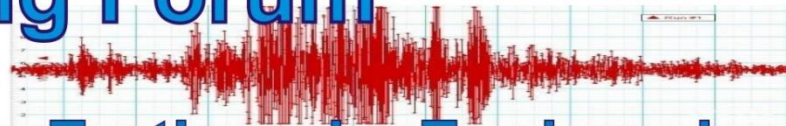

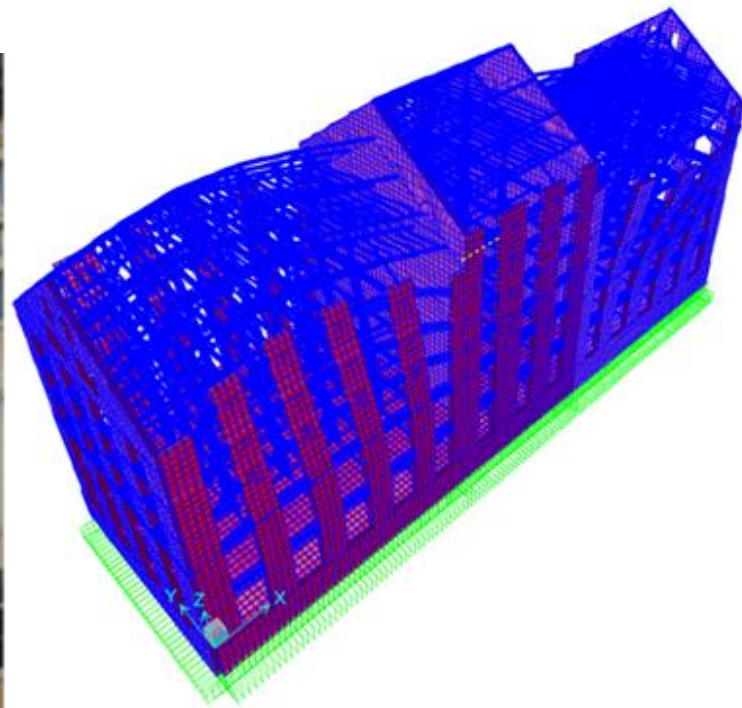
Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Тютюнев склад – гр. Кюстендил, арх.
Фишер, 1924-1925 г. (личен архив)

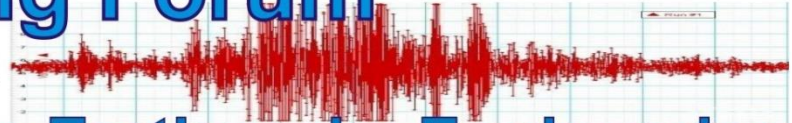

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

**Тютюнев склад – гр. Кюстендил, арх.
Фишер, 1924-1925 г.**

Основен проблем: моделиране на
разнообразни строителни материали, вложени
в конструкцията – стоманобетон, зидария,
дърво

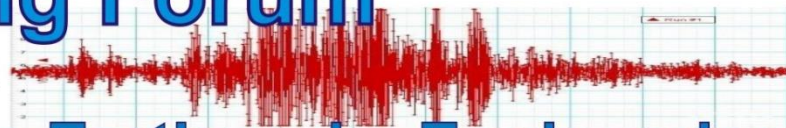
Резултат от анализа: големи премествания на
отделните нива, необходимост от усиляване за
сеизмични въздействия

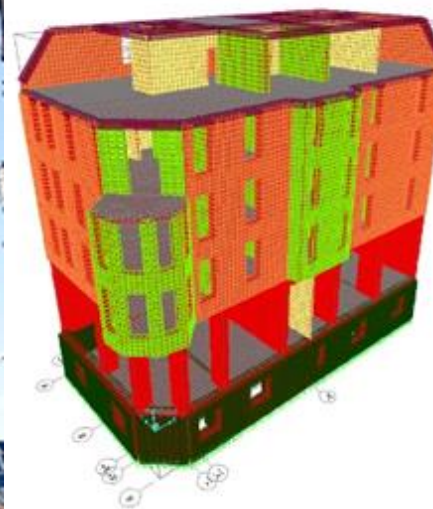
Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Леге Палас – гр. София, 1910-1914, арх.
Фингов, арх. Ничев, арх. Юруков
(личен архив)

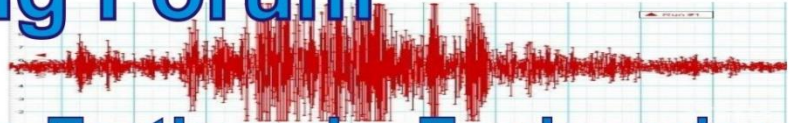

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Леге Палас – гр. София, 1910-1914, арх. Фингов, арх. Ничев, арх. Юруков

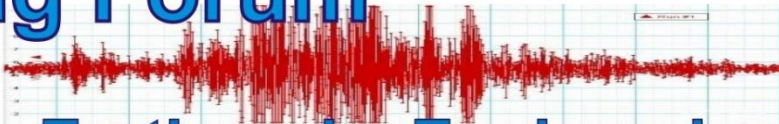
Резултати от анализа: големи премествания в резултат на значителни промени/премахване в стените на първото ниво, големи нормални сили в колоните (над максимално допустимите), водещи в някои случаи до сериозно претоварване

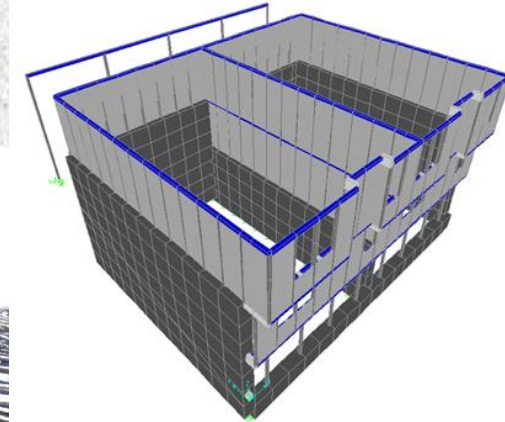
Building Engineering Forum

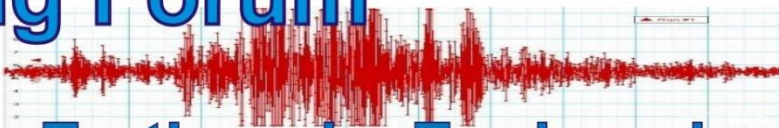
20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Лафчиева къща – гр. Дряново, 1847 г.,
актуален Етнографски музей (личен архив)

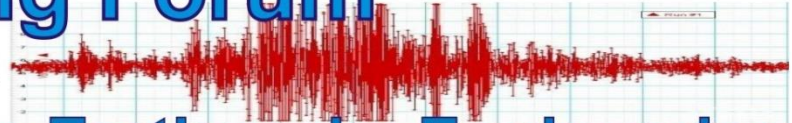

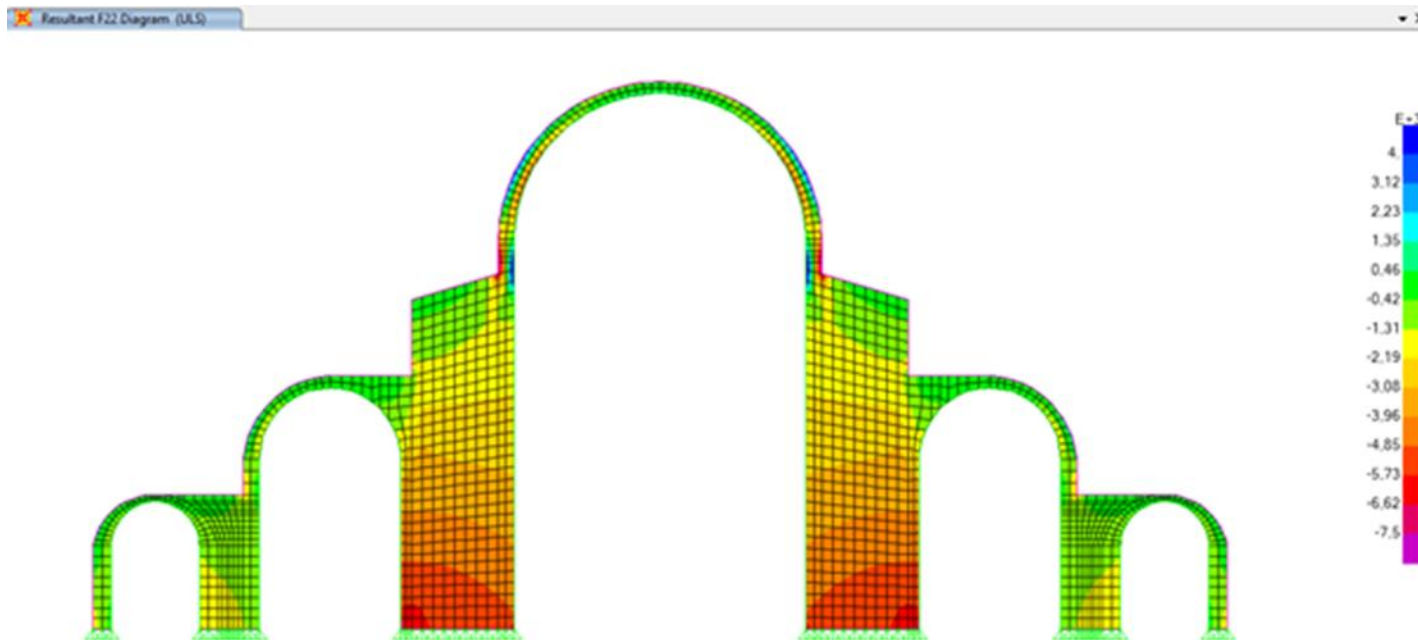
**Лафчиева къща – гр. Дряново, 1847 г.,
актуален Етнографски музей**

Особеност на конструкцията: построена в наклонен терен, задната фасада е 2 етажна, отпред е 3 етажна; комбинирание на различни материали (дърво на горните нива, на долните нива камък)

Резултат от анализа: добро поведение за земетръс, премествания в допустими граници

✓ Локални модели (за специфични дефекти и повреди) (личен архив)

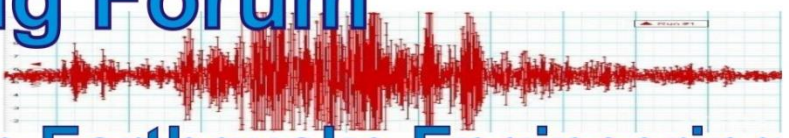

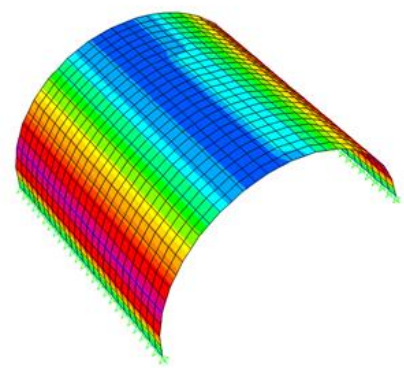
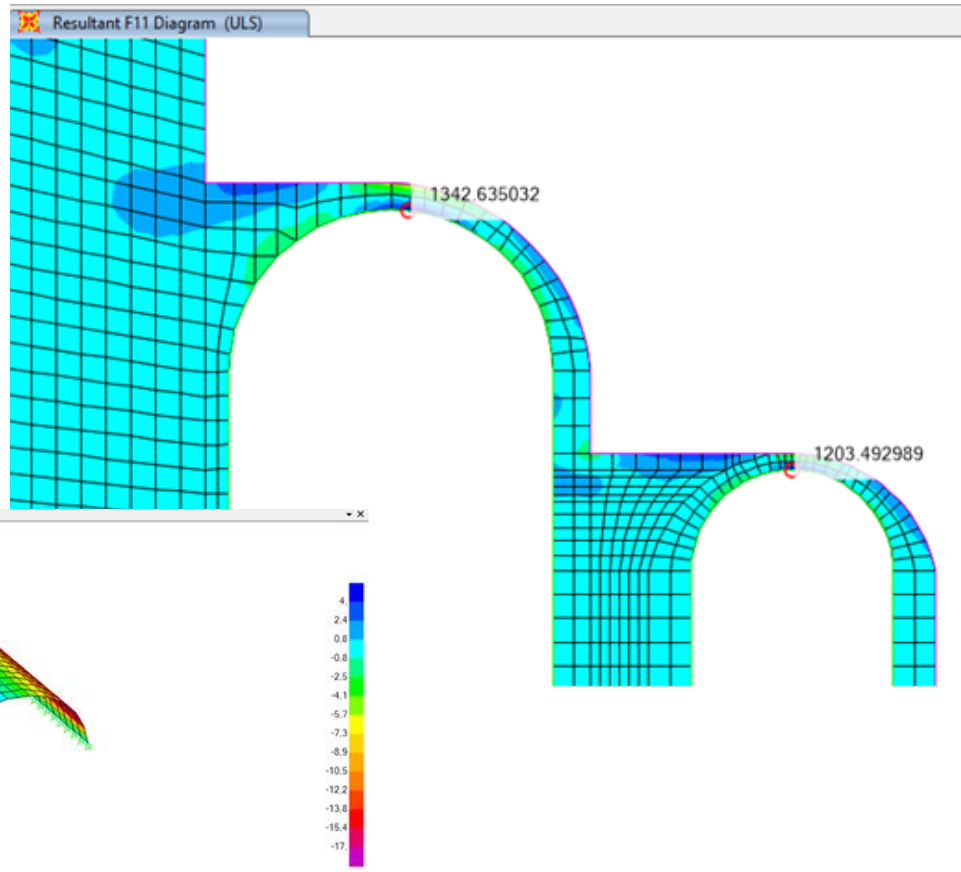
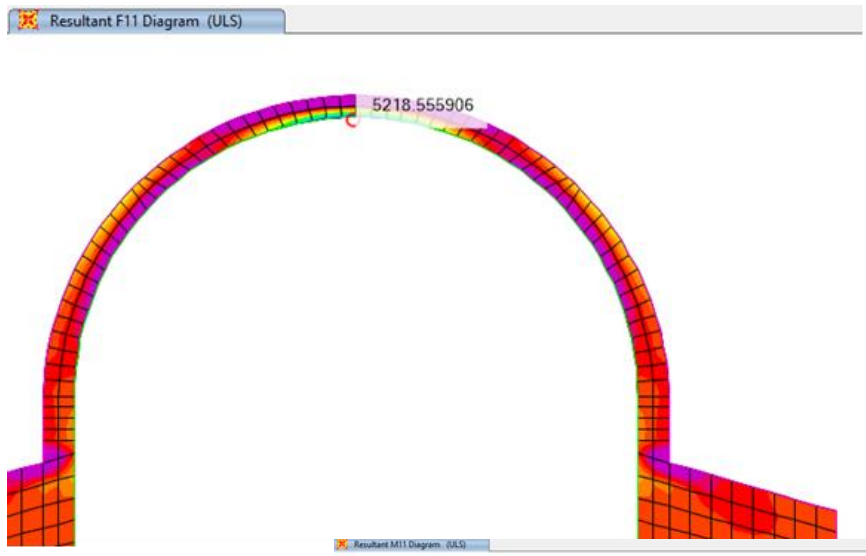
Building Engineering Forum

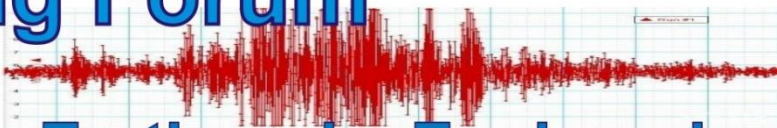
20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

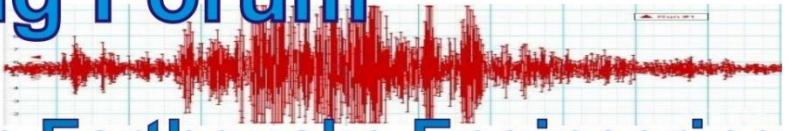

✓ Локални модели (личен архив)

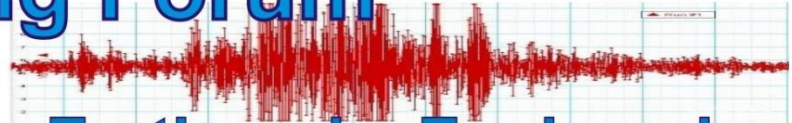

- **Мониторинг** – in situ, в лаборатория (моделно изпитване)- ползва се калибриране на изчислителните КЕ моделите
- **Интервенции в конструкцията**
- ✓ **Съвместимост** на оригиналните материали с новите, които биха били ползвани
- ✓ **Дълготрайност**
- ✓ **Неинвазивни**

- ✓ Възможност за **обратимост** на **намесите**
- ✓ **Достъпни**
- ✓ Възможност за **контрол**
- ✓ **Устойчивост**

Намеси, които имат слабо/благоприятно влияние върху конструкцията: 1) превантивна или регулярна поддръжка, 2) стабилизиране, 3) ремонт, 4) усилване с традиционни или исторически техники

2. Причини за конструктивни намеси в историческите сгради – **Защо?**

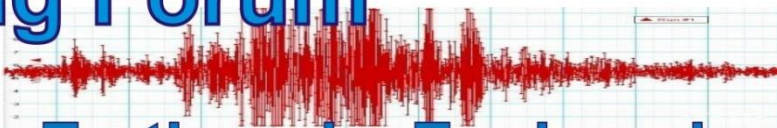
- Защита от сеизмични въздействия
- Защита от климатични и/или други неблагоприятни въздействия (вятър, температура, пожар др.)
- Възстановяване на повредени конструктивни елементи
- Функционално адаптиране

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

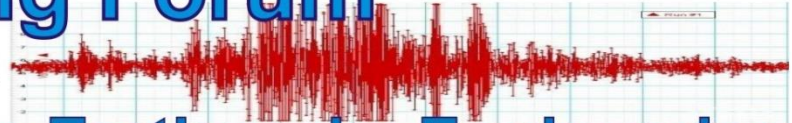
Сеизмичното усилване не винаги е задължително: необходимо е сравнение между текущото ниво на безопасност и нивото на безопасност след интервенцията, приемайки **ниво на защита**, което варира в зависимост от значимостта и използването на сграда. Често при лошо сеизмично усилване може да се провокират редица отрицателни ефекти дори разрушение на конструкцията или на нейни елементи.

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Основни мерки за сеизмично усилване:

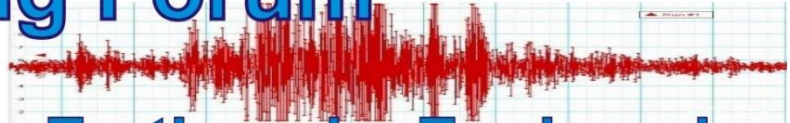
- ✓ Подобряване на връзките между стени, подови диафрагми
- ✓ Редуциране на деформативността на подовите конструкции
- ✓ Покривите
- ✓ Неконструктивни елементи
- ✓ Основи (усилване, сеизмоизолация)

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

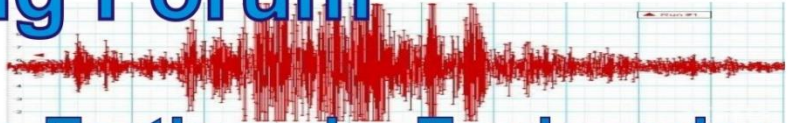

Основни мерки за ограничаване на климатичните въздействия:

Изоляция, подобряване на връзката на прозорци и врати със стените, инсталации

Основни мерки за ограничаване на ефектите от пожари:

Активни и пасивни мерки

3. Проблеми при проектирането на интервенции в конструкциите на историческите сгради – Как?

Основните проблеми при конструктивните намеси:

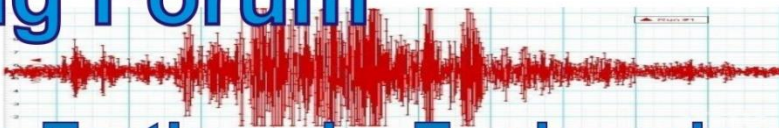
- Голямо видово разнообразие на конструкциите
- Липса на достатъчно познание за вида на конструкцията, използваните материали и т.н.

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

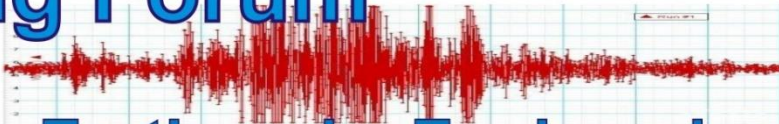

- Липса на документация
- Актуално състояние на конструкцията
- Създаване на реални числени модели, оценка на резултатите

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Как да проектираме и направим намеси в конструкцията на историческите сгради?

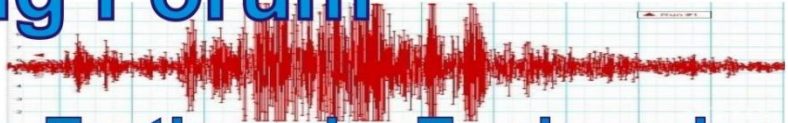

Building Engineering Forum

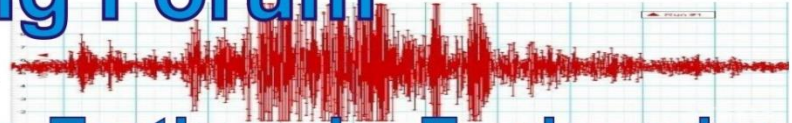
20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Как да проектираме и направим намеси в конструкцията на историческите сгради?

- Опазване, реставриране, адаптиране
- Използване на традиционни материали и техники
- Използване на нови материали и техники

- **Опазване, реставриране, адаптиране**
Бивша бирена фабрика (Moritz) в Барселона (личен фотоархив)

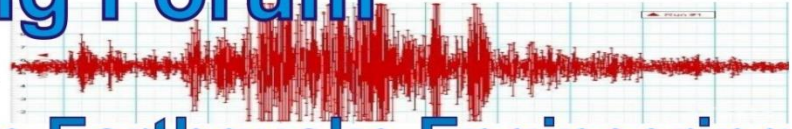

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

➤ **Опазване, реставриране, адаптиране**

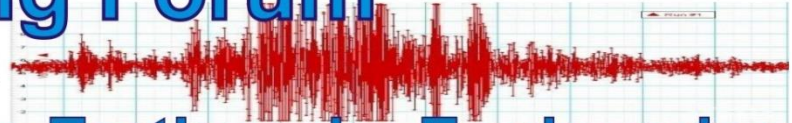

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

➤ **Опазване, реставриране, адаптиране**

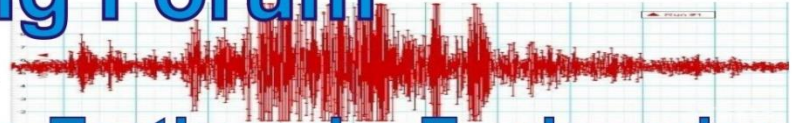

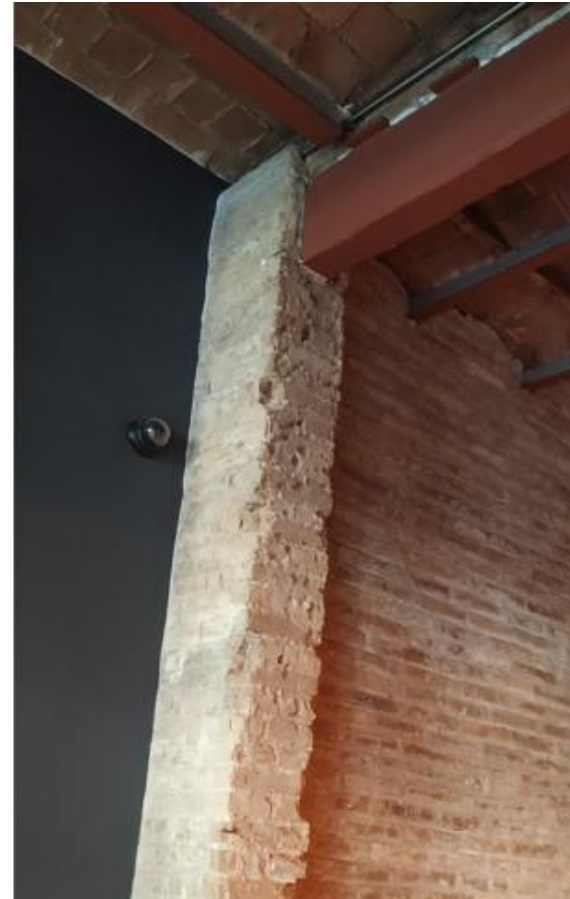
Building Engineering Forum

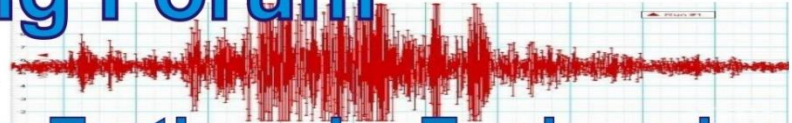
20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

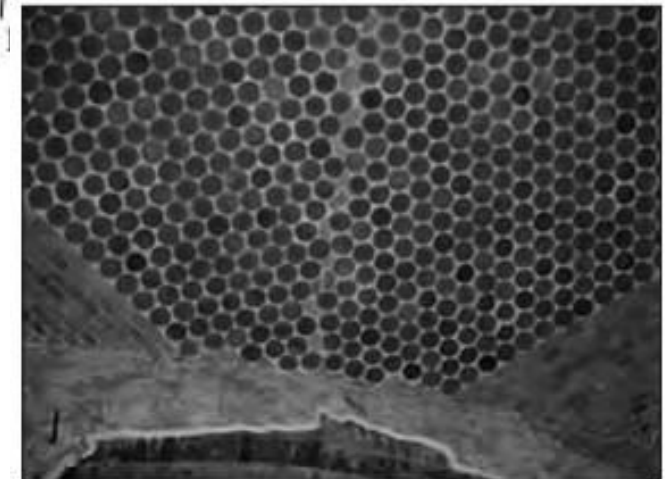
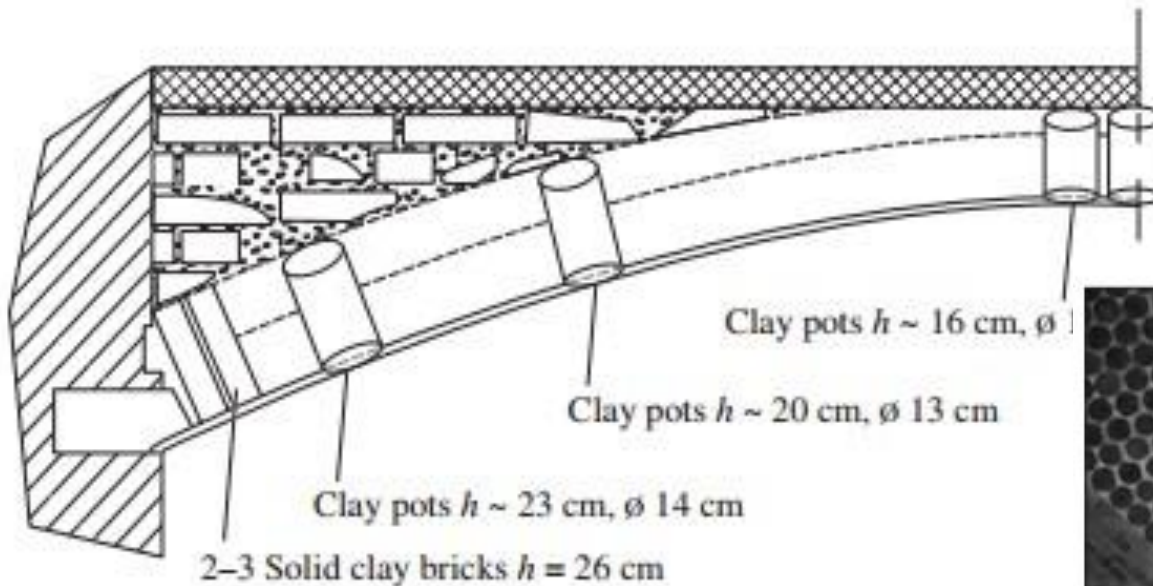

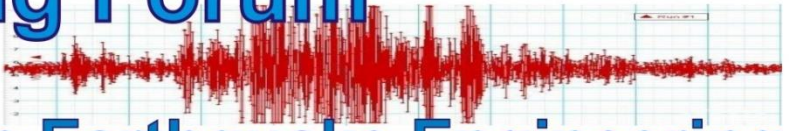
➤ **Опазване, реставриране, адаптиране**

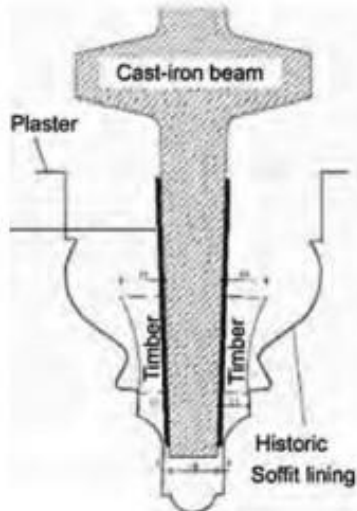
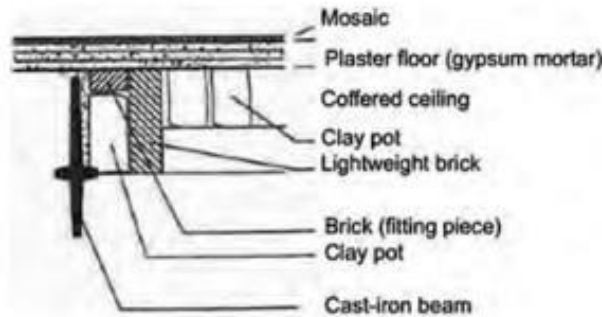
- **Използване на традиционни материали и техники**
Neues Museum, Berlin (SED 15, IABSE 2018)

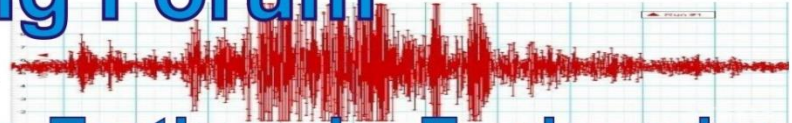

➤ Използване на традиционни материали и техники

Neues Museum, Berlin

➤ Използване на традиционни материали и техники

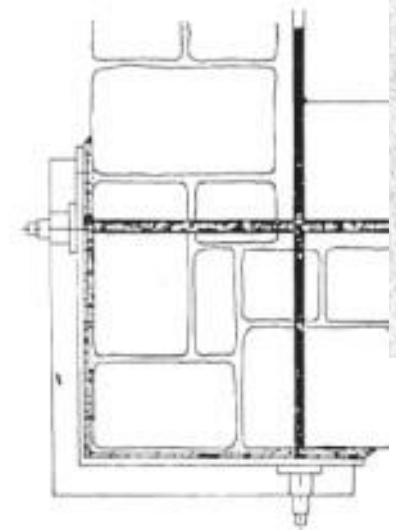
Използване на стоманени пръти и ленти за:

Подобряване на връзката под-стена;

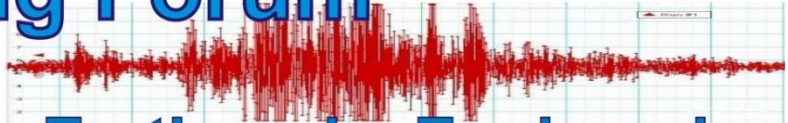
Укрепяване на връзки между съседни стени;

Стоманени връзки за покривната конструкция;

Стоманени ленти за тухлената зидария

- **Използване на нови материали и техники**
Пример (личен архив): Възстановяване на пукнатини в катедрален храм Александър Невски
- **Спираловидните пръти Helibarr се прилагат за възстановяване на пукнатини. Прътите са изготвени от неръждаема стомана с висока осова якост на опън и гъвкавост. Същите остават напълно скрити след инсталирането в зидарията.**

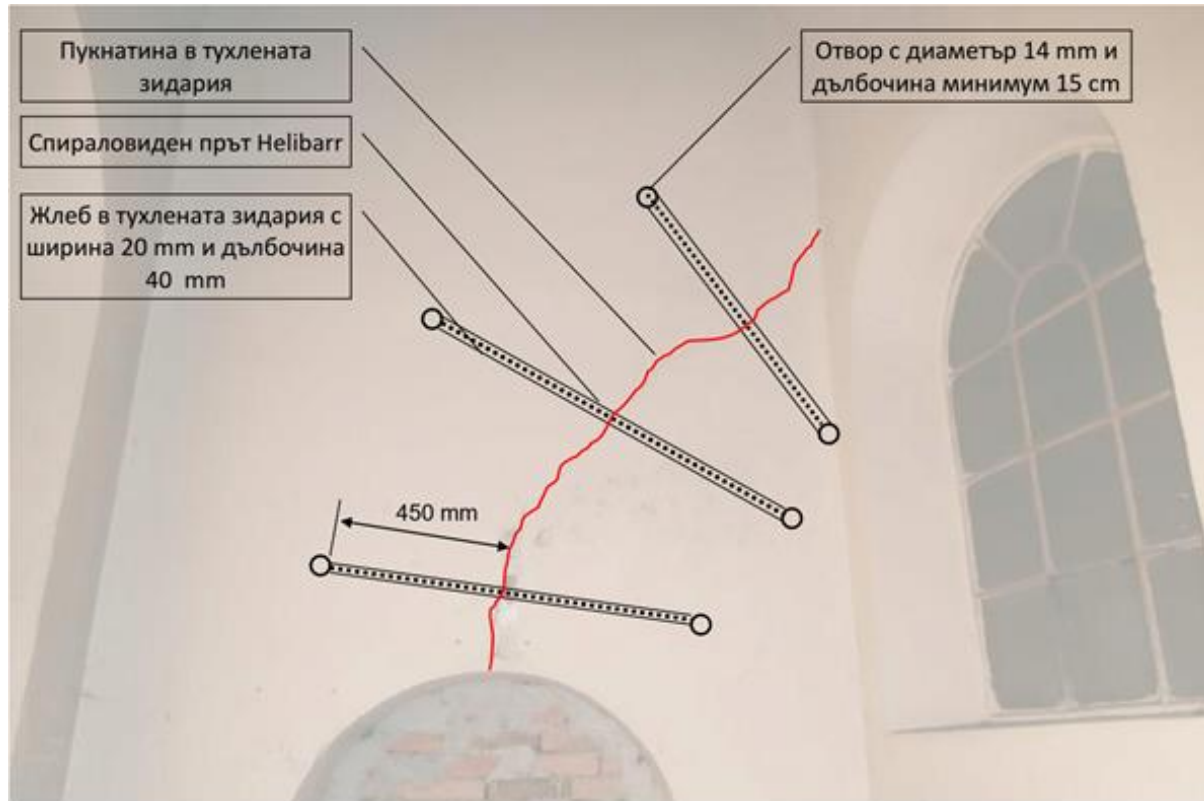
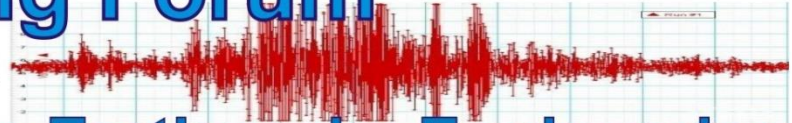
- Спираловидни стоманени пръти от системата **Thorhelical** с диаметър 12 mm. - конструктивно свързване на двете повърхности на появилите се пукнатини в арки и сводове
- Конструктивни пукнатини в тухлената зидария на стените по продължение на появилите се пукнатини в арките и сводовете на галерията - чрез спираловидно напречно армиране с помощта на система за възстановяване на тухлена зидария на стени с помощта на система за възстановяване **HeliBars**

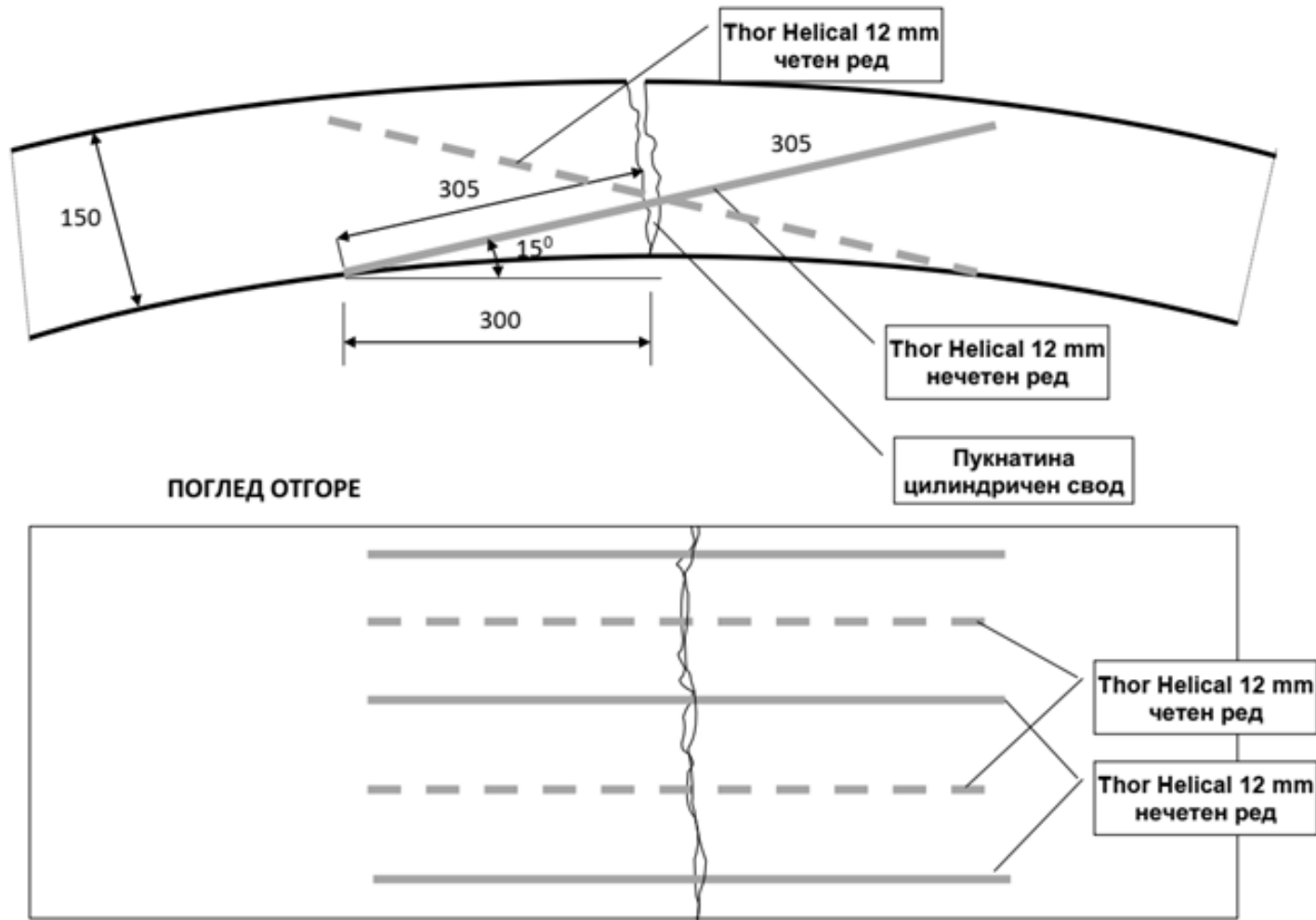
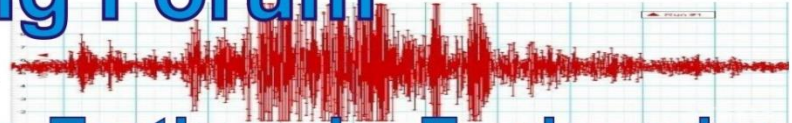

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

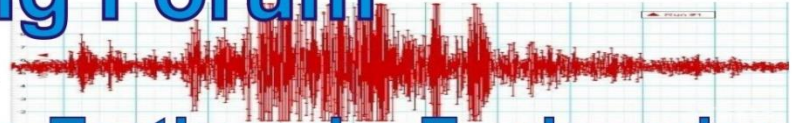

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Други възможности за използване на съвременни материали и техники за конструктивни намеси:

FRP материали

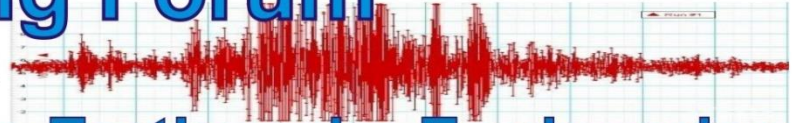
Инжектиране

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

4. **Намеси или без намеси върху съществуващите конструкции като въпрос на риск – Кога?**

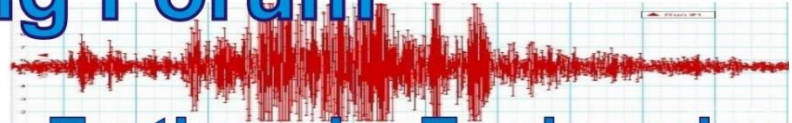
➤ **Ограничаване на намесите до минимум, избягване на ненужното усилване**

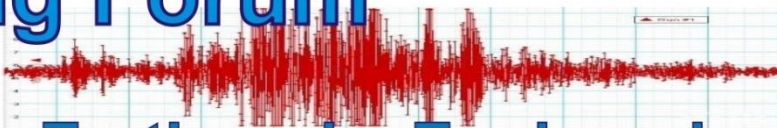
Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Налага се тенденцията за прилагане на «консервативни» критерии при проектиране на конструктивните намеси с цел получаване на приемливо ниво на сигурност на съществуващата конструкция. Това налага внимателно изучаване и анализиране на поведението на конструкцията и потенциалните възможности за «слабите» места.

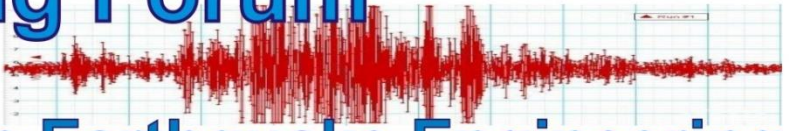
➤ **Оценяване на риска в случай на намеса в конструкцията**

За собственика е важно да знае дали конструкцията ще бъде **безопасна** в обозримо бъдеще и в състояние ли е да **изпълни** определената функция.

Въз основа на системен мониторинг може да се вземат решения за **неинвазивна намеса** или **никаква намеса** без да се **нарушава** сигурността на конструкцията.

➤ **Оценяване на риска в случай на намеса в конструкцията**

Независимо дали инженерът е доволен или не от това, че не е необходима намеса или пък точно обратното, **собственикът все още може да се нуждае от убеждаване, особено ако инженерната препоръка противоречи на очакванията.**

➤ **Оценяване на риска в случай на намеса в конструкцията**

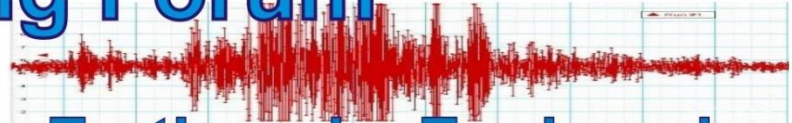
Докато окончателното решение е на собственика, инженерът е този, който формира мнението «за» или «против» намеса, като се обмисли конструктивната безопасност, функционалност, използваемост, икономичност и др. подробности, придобити по време на анализа и оценката на конструкцията.

Building Engineering Forum

20-21 October 2021, Sofia, Bulgaria

International Conference on Earthquake Engineering

Благодаря за вниманието!